

MITEN SUOMALAISET PÄRJÄÄVÄT NYT JA TULEVAISUUDESSA?

12/2018

HIDASTUVAN KASVUN AIKA

Euroopassa noususuhdanne on taittunut ja talouskasvu on vuoden mittaan hidastunut. Suomessa kasvu on nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin, mutta hidastuu myös meillä viime vuoden 2,8 prosentista tänä vuonna 2,2 prosenttiin ja vuonna 2019 edelleen 1,8 prosenttiin.

Suomen talous on siis kohtuullisen hyvässä vauhdissa. Talouskasvun myötä myös työllisyyden kasvu jatkuu ja työttömyys vähenee. Työllisyyden paraneminen ja palkankorotukset puolestaan lisäävät kotitalouksien tuloja. Kuitenkin palkkojen lisäksi hinnat ovat nousseet, mikä syö osan kotitalouksien ostovoiman kasvusta. Kulutuksen kasvua on hillinnyt myös epävarmuuden lisääntyminen yleisessä talouskehityksessä. Sen seurauksena kotitaloudet ovat lisänneet säästämistä ja kulutus kasvaa tuloja hitaammin.

Investointihuippu on myös ohitettu. Viime vuosien rakentamisen kova tahti on hiipumassa ja rakennusluvut ovat kääntyneet jopa selvään laskuun. Vielä ensi vuonna valmistuu suurin piirtein saman verran asuntoja kuin tänä vuonna, mutta rakentamisen aloitukset kääntyvät jo laskuun. Teollisuuden investoinnit ovat jo tänä vuonna laskeneet, kun suuria hankkeita valmistui. Varsinkin metsäteollisuudessa odotetaan kuitenkin uusia tehdasinvestointeja, mutta ei vielä ensi vuonna.

Investointinäkymiä on heikentänyt myös viennin hiipuminen. Suomen vientimarkkinat eivät vedä enää viime vuoden malliin.

Erityisesti euroalueen ja sen suurimman maan Saksan kasvu on hidastunut. Euroopan kasvua on hidastanut epävarmuuden lisääntyminen maailmantaloudessa ja toisaalta se, että ikääntyvä Eurooppa ei kovin nopeaan kasvuun yllä. Saksassa on jo täys-työllisyys ja kasvun esteenä onkin osittain resurssipula.

ENNUSTELUVUT 2018-2019

	2016	2017	2018	2019
Bruttokansantuote markkinahintaan	2,5	2,8	2,2	1,8
Tuonti, tavarat ja palvelukset	5,6	3,5	2,5	2,5
Vienti, tavarat ja palvelukset	3,9	7,5	1,0	3,0
Kulutus	1,9	0,8	1,6	1,7
Yksityiset kulutusmenot	2,0	1,3	1,5	1,8
Julkiset kulutusmenot	1,8	-0,5	1,7	1,5
Investoinnit	8,5	4,0	2,7	1,1
Yksityiset	8,7	4,6	3,0	1,0
Julkiset	7,9	1,8	1,5	1,5
Inflaatio (%)	0,4	0,7	1,1	1,4
Työttömyysaste (%)	8,8	8,6	7,5	6,9
Vaihtotase, % bkt:seen	-0,6	0,6	0,0	0,2
Bensa (€/l)	1,38	1,46	1,52	1,46
Korko (%)	-0,03	-0,15	-0,17	0,2

Talousoikeutusta varjostavat monet riskit. Erityisesti Yhdysvaltojen ja Kiinan tullien nostot ja uhkaava kauppasota heikentävät näkymiä. Yhdysvaltojen talous on edelleen nopeassa kasvussa veronalennusten myötä, mutta tullien korotukset nykyisestä uhkaisivat kasvua. Kiinassa talouskasvu on jo hidastunut

Myöskään Yhdysvaltojen ja EU:n välisiä kauppakiistoja ei ole saatu vielä sovittua. Lisäksi Euroopan kasvua hidastaa Britannian ero EU:sta. Eroprosessissa on paljon epävarmuustekijöitä.

Jos maailmantalouden riskit eivät toteudu, maailmantalouden kasvun hidastuminen jää maltilliseksi ja Suomen talous jatkaa kohtuullisen hyvässä, joskin hidastuvassa, kasvussa.

ÖLJYN HINNAN LASKU HILLITSEE INFLAATIOTA

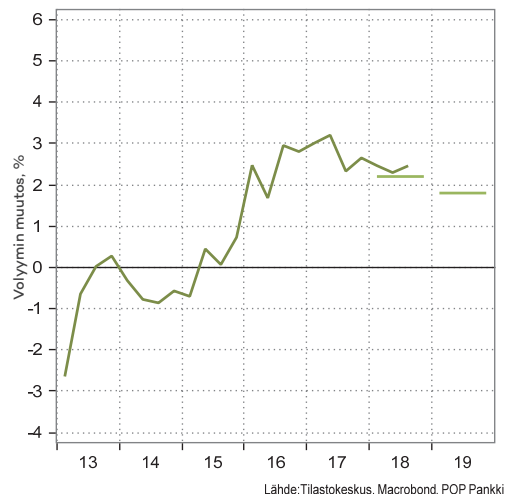
Ripeän talouskasvun ja palkkojen nousun myötä hintojen kasvu on kiihtynyt. Tänä vuonna kuluttajahintojen odotetaan kasvavan 1,1 prosenttia ja ensi vuonna 1,4 prosenttia. Erityisesti palkkojen kasvu pitää kuluttajahinnat nousussa tänä ja ensi vuonna. Ruuan monta vuotta kestänyt halpeneminen on päättynyt, ja sen hinta on kasvanut tänä vuonna muun euroalueen kanssa samaa vauhtia. Ruuan hinnan kasvun odotetaan jatkuvan myös ensi vuonna.

Öljyn hinta nousi tämän vuoden aikana nopeasti. Hinnan nousu johtui erityisesti tuotannon rajoituksista, geopolittisistä epävarmuudesta sekä nopeasta talouskasvusta. Raakaöljyn hinnan nousun myötä bensiinin hinta nousi aina lokakuun alkupuolelle asti. Sen jälkeen öljyn hinta on kääntynyt nopeaan laskuun. Viime kuukausien kehitystä selittää hidastunut talouskasvu ja nopea tuotannon kasvu Yhdysvalloissa.

Raakaöljyn hinnan lasku näkyy hieman viiveellä bensiinin hinnassa, mutta myös bensiinin hinta on laskussa. Öljyn hinnan lasku tulee ensi vuoden aikana vaikuttamaan sekä inflaatioon että hintoihin bensapumpuilla. Bensiinin litrahinta on ennusteen mukaan noin 1,52 euroa tänä vuonna ja 1,46 euroa ensi vuonna. Ilman öljyn hinnan laskua ensi vuoden inflaatio olisi selvästi korkeampi.

Euroalueen korot ovat edelleen hyvin matalalla tasolla. Tämä tukee osaltaan talouden elpymistä. Hyvin matala korkotaso on

Bruttokansantuote

heijastunut uusien asuntolainojen keskikorkoon, mikä on ennätysalhaisella alle yhden prosentin tasolla. Yhdysvalloissa korot ovat kuitenkin olleet nousussa jo pidemmän aikaa. Palkkojen nousu välittyy hintoihin myös muulla euroalueella. EKP:n odotetaan nostavan korkojaan, mutta korkojen nosto tulee tapahtumaan aikaisintaan vasta ensi vuoden syksyllä.

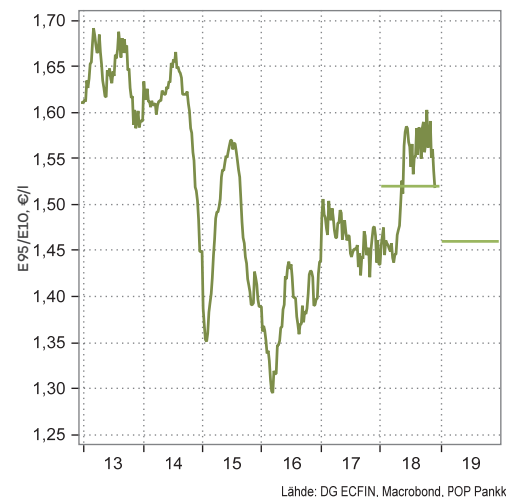
EKP tulee olemaan hyvin varovainen ensimmäisen koronnoston suhteen, ettei se turmelisi euroalueen talouskasvua. Korkojen noston tarkka ajankohta riippuukin hyvin vahvasti siitä, kuinka vakaalla pohjalla euroalueen talous on ensi vuoden loppupuolella.

Alkuvuoden jälkeen 12 kuukauden euriborkorko on jo kääntynyt hienoiseen nousuun. Tämän vuoden keskimääräinen korko on hieman yli -0,2 prosenttia. Jos maailmantaloudessa kasvu jatkuu ilman suurempia häiriöitä, voidaan 12 kuukauden euriborkon ennustaa olevan yhden koronnoston jälkeen noin 0,5 prosenttia vuoden 2019 lopulla. Korkojen nousu painottuisi loppuvuoteen, joten vuoden 2019 keskikorko olisi noin 0,2 prosenttia.

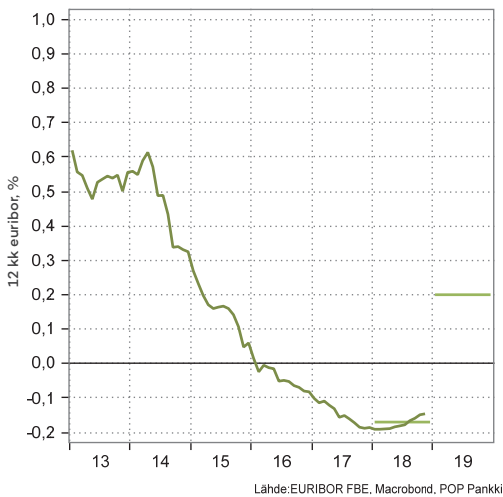
Kuluttajahinnat

Bensiinin keskihinta

Lyhyet korot

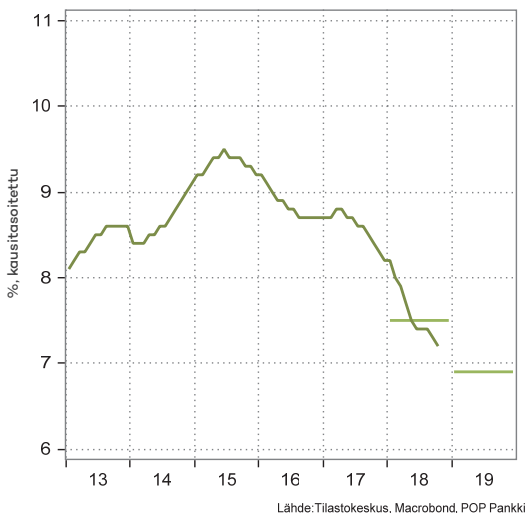
TYÖLLISYYSKASVU HIDASTUU

Taloukskasvun myötä työllisyys on lisääntynyt vauhdilla ja työttömyys vähentynyt. Taloukskasvun hidastumisen myötä nopein työllisyyden kasvun vaihe on kuitenkin ohi. Työllisten määrä lisääntyy edelleen ensi vuonna, mutta kun tänä vuonna työllisyys kasvaa yli 60 000 hengellä, vuonna 2019 jäädään noin puoleen tästä.

Työttömien määrä on vähentynyt tänä vuonna varsin nopeasti ja työttömyys on painumassa alle 7 prosentin. Työttömyyden laskua hidastaa työllisyyskasvun hidastumisen lisäksi se, että helpoimmin työllistyvät työttömät ovat työllistyneet ensimmäisenä.

Vaikka työttömyysaste on edelleen liian korkea, työvoiman saatavuusongelmat haittaavat yrityksiä yhä enemmän. Työllisyys on kasvanut koko maassa, ja koko maassa ovat lisääntyneet myös avoimet työpaikat ja yritysten rekrytointiongelmat.

Työttömyysaste

PALKANSAAJIEN TULOT KASVUSSA

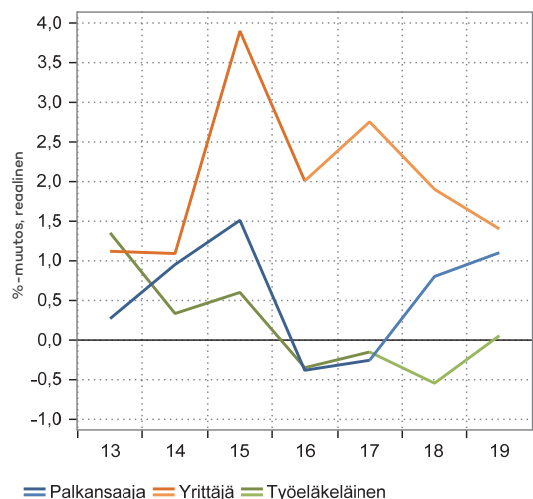
Palkansaajien reaalitulot kääntyivät vuonna 2018 kasvuun kahden laskuvuoden jälkeen. Työllisyyden kasvu ja palkankorotukset pitivät tulot kasvussa myös ensi vuonna. Sopimuskorotukset nostavat palkkoja ensi vuonna noin 1,6 prosenttia ja sen päälle tulevat yritys- ja henkilökohtaiset korotukset, jotka ovat keskimäärin todennäköisesti vajaan prosentin verran. Ansiotulot nousevat siis noin 2,5 prosenttia vuonna 2019 eli hieman nopeammin kuin tänä vuonna.

Samaan aikaan nousevat myös hinnat, mikä vaimentaa reaali-tulojen positiivista kasvua. Ensi vuonna palkansaajien reaalitulo, eli tulot hintojen nousu huomioon ottaen, nousevat noin 0,8 prosenttia. Ennusteen mukaan reaalitulojen kasvu palkansaajilla ensi vuonna ei tule poikkeamaan suuresti tämän vuoden tulojen kasvusta.

Viime vuosina yrittäjien tulot ovat kasvaneet palkansaajien tuloja selkeästi reippaammin. Taloukskasvun palaaminen on tarkoittanut yrittäjille tulojen merkittävää kasvua. Palkkojen ja korkojen nousu sekä taloukskasvun hidastuminen heikentävät kuitenkin yrittäjien tulojen kasvua. Se kuitenkin pysyy edelleen hyvänä ensi vuonnakin.

Eläkeläisten tulojen kasvu on kaikkein heikointa, koska eläkkeet nousevat vasta vuoden viiveellä palkkojen ja hintojen noustessa. Tänä vuonna reaalin tulokehitys jää edelleen negatiiviseksi. Ensi vuonna tulot kasvavat yhtä nopeasti kuin hinnat, eli reaali-tulot eivät muutu.

Tulokehitys

MAATALOUSTULON ALAMÄKI JATKUU

Maatalouden yrittäjätulon jyrkkä alamäki jatkuu tänä ja ensi vuonna. Viime kasvukauden vaikutukset ovat voimakkaammat kotieläin- kuin kasvintuotannossa. Rehuviljan niukkuus nostaa kotieläintilojen rehukustannusta. Myös rakentamiskustannukset ja koneiden hinnat ovat nousussa. Tilannetta helpottaa jonkin verran öljyn hinnan lasku. Ensi vuonna yrittäjätuloa vetää alas- päin erityisesti kustannusten nousu.

Kuivuuden aiheuttamat satomenetykset korvautuvat tänä sato- vuonna hyvin suurelta osin viljan hintojen reippaalla nousulla. Tilojen välillä on suuria eroja, mutta kokonaisuutena viljatilojen tulot jopa nousevat hieman viime vuoteen verrattuna. Ensi vuon- na satotaso palautuu normaaliksi, mutta myös hinnat laskevat, joten suurta muutosta tuloihin ei ole odotettavissa.

Maidontuotanto jatkaa rakennemuutoksen vetämää rauhallis- ta laskuaan. Maitotuotteiden kysyntä maailmalla on piristynyt. Tuottajahinnat ovat tänä vuonna hieman viime vuotta alemmalla tasolla, mutta nousevat ensi vuonna maltillisesti.

Sianlihan tuotanto vähenee heikon kannattavuuden takia no- peammin kuin kulutus. Sen seurauksena tänä vuonna hinnat nousevat hieman. Tuotannon lasku kuitenkin tasaantuu ensi vuonna, samoin hintojen nousu. Siipikarjan lihan kysyntä jatkaa kasvuaan. Myös hinta nousee, joskin hitaasti.